

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

του κ. Λέοντος Μπράνγκ, δρ. Θεολογίας

Χαρακτηριστικό της πολιτικής ηγεσίας του τόπου μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια μέχρι και τις μέρες μας ήταν ανέκαθεν ο θαυμασμός της Δύσης, ή βασική πεποίθηση, ότι η Ελλάδα χρειάζεται τά φῶτα της Δύσης για να μπορέσει να σταθεῖ στο ὕψος της, για να ἐξελιχθεῖ σέ σύγχρονο κράτος. Πρόκειται για τήν Κοραϊκή θεωρία της «μετακένωσης», ὅτι δηλαδή ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικός πολι-

τισμός πέρασε στή Δύση καί ἀπό ἐκεῖ πρέπει νά τόν πάρουν οἱ Ἕλληνες πίσω, γιά νά ἀποτινάξουν τό σκοτάδι τοῦ Βυζαντίου καί τῆς Τουρκοκρατίας. Αὐτή ἡ θέση προσδιόρισε τήν ὀργάνωση τοῦ Νεοελληνικοῦ Κράτους ἀπό τή Βαυαροκρατία καί ἔπειτα. Ἐτσι, στό πνεῦμα αὐτό, τέθηκαν τά θεμέλια τῆς παιδείας στή νεώτερη Ἑλλάδα. Ἐφθασε μάλιστα αὐτός ὁ θαυμασμός τῆς Δύσης μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε, γιά νά γίνει κάποιος καθηγητής ἐκεῖνα τά χρόνια, ἀκόμα καί στή Θεολογική Σχολή ἔπρεπε νά ἔχει σπουδάσει ὁποσδήποτε καί στή Γερμανία.

Πρόθεσή μου, προφανῶς, δέν εἶναι ἡ προαγωγή αὐτῆς τῆς θέσης. Ὡστόσο, ἡ διάγνωση ὅλων σήμερα συμπίπτει: ἡ παιδεία μας νοσεῖ, βρίσκεται στήν ἐντατική, θέλει ἀναζωογόνηση. Ἀπό ποῦ νά ἀντλήσει τό φῶς; Σίγουρα ὄχι ἀπό τή Δύση. Ἀπό τήν Εὐρώπη ἀποκλείεται νά μᾶς ἔρθει αὐτή ἡ ἀναζωογόνηση, ἀπό μία Εὐρώπη μάλιστα, τῆς ὁποίας ἡ παιδεία ἐδράζεται στό πρότυπο τοῦ δυτικοῦ διαφωτισμοῦ καί εἶναι καθαρά ἀνθρωποκεντρική.

Δέν μᾶς χρειάζεται ὁ ἀνθρωποκεντρισμός τῆς Δύσης, μᾶς χρειάζεται ὁ Θεανθρωποκεντρισμός τῆς ὀρθόδοξης παράδοσής μας, ἡ ὁποία μέ τόν ἀσύγκριτο πλοῦτο της εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά δώσει στόχο καί περιεχόμενο στήν παιδεία μας.

Ἄλλο, βέβαια, ὁ στόχος καί τό περιεχόμενο τῆς παιδείας καί ἄλλο ἡ μεθοδολογία, οἱ ἰδέες καί οἱ ἐφαρμογές στό ἐκπαιδευτικό σύστημα, ὅπου ἡ Εὐρώπη μπορεῖ νά ἀποδειχτεῖ πολύτιμη καί χρήσιμη γιά μᾶς σήμερα. Στίς ἰδέες αὐτές πού θά μπορούσαν νά βροῦν ἀντίκρισμα στήν ὀργάνωση τῆς ἐκπαίδευσης στόν τόπο μας ἐπικεντρώνεται ἡ εἰσήγησή μου, ἡ ὁποία χωρίζεται σέ δύο βασικές ἐνότητες:

1) τή διάρθρωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος

2) τήν κατάρτιση, προετοιμασία καί ἀξιολόγηση τῶν ἐκπαιδευτικῶν ὅπως καί τῶν στελεχῶν ἐκπαίδευσης, ἰδίως τῶν διευθυντῶν σχολικῶν μονάδων.

Ἐπιλέγω τίς ἐνότητες αὐτές, ἐπειδή στόν χῶρο τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης, στόν ὁποῖο ὑπηρετῶ, σ' αὐτά τά θέματα κυρίως μπορεῖ νά διαγνώσει κανεῖς βασικές ἀδυναμίες τοῦ συστήματος. Ἄλλωστε, ὁ χῶρος τῆς ἐκπαίδευσης ἔχει τεράστιες διαστάσεις καί ὁ χρόνος τῆς εἰσήγησής μου μόλις ἀρκεῖ, γιά νά καλύψω στοιχειωδῶς τίς δύο παραπάνω ἐνότητες. Ἐπειδή ἐκ τῶν πραγμάτων εἶναι ἀδύνατο νά καλυφτοῦν τά ἐκπαιδευτικά συστήματα ἔστω τῶν μεγαλύτερων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν¹, οἱ ἀναφορές μου γίνονται κυρίως στό γερμανικό ἐκπαιδευτικό σύστημα. Ἐξ' ἄλλου τό γνωρίζω καλύτερα, ἀλλά καί σέ πολλά ζητήματα παρουσιάζει ἀρκετή πρωτοτυπία.

1) Στήν Ἑλλάδα ἡ βασική διάρθρωση τῆς ἐκπαίδευσης ἔχει ὡς ἐξῆς: Πρωτοβάθμια ἐκπαίδευση μέ τό ἐξατάξιο Δημοτικό, Δευτεροβάθμια μέ τό ἐνιαῖο γιά ὅλους Γυμνάσιο πού τροφοδοτεῖ τά Ἑνιαῖα Λύκεια καί τά Τεχνικά Ἐπαγγελματικά Ἐκπαιδευτήρια (ΤΕΕ), καί ἔπειτα ἡ τριτοβάθμια ἐκπαίδευση μέ τά ΑΕΙ καί τά ΤΕΙ.

Αὐτό σημαίνει, ὅτι μέχρι καί τό ἔνατο ἔτος τῆς ἐκπαίδευσης ὅλοι οἱ μαθητές παρακολουθοῦν τά ἴδια ἀκριβῶς ἐκπαιδευτικά προγράμματα. Ὅσοι ἔχουν πείρα τῶν ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων, σέ μεγάλο βαθμό συμμερίζονται τήν πεποίθηση, ὅτι ἡ δημιουργία μιᾶς σχολικῆς μονάδας περισσότερο τεχνολογικοῦ καί πρακτικοῦ περιεχομένου ἤδη ἀπό τή βαθμίδα τοῦ Γυμνασίου θά μπορούσε νά βοηθήσει οὐσιαστικά τήν προαγωγή τῶν ἰδιαίτερων δεξιοτήτων πολλῶν παιδιῶν. Συνέχειά της θά ἔπρεπε βέβαια

νά είναι μία σωστά οργανωμένη επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία θα αντικαθιστούσε τό σημερινό επίπεδο τῶν επαγγελματικῶν Λυκείων.

Ἀξιόλογη στόν τομέα αὐτό θά μπορούσε νά ἀποδειχθεῖ ἡ πλούσια ἐμπειρία τῆς Γερμανίας (παρόμοιο σύστημα ἐπικρατεῖ καί στήν Αὐστρία καί στήν Ἑλβετία), ἡ ὁποία διακρίνεται γενικῶς στήν Εὐρώπη γιά τό ὑψηλό επίπεδό της στήν τεχνολογία καί βιομηχανία. Ἡ Γερμανία μετά ἀπό τά 4 χρόνια τῆς πρωτοβάθμιας ἐκπαίδευσης προσφέρει στή δευτεροβάθμια, βασικά, τρεῖς ἐπιλογές, ἀπό τίς ὁποῖες ἡ πρώτη, τό λεγόμενο Κύριο Σχολεῖο μέ ἄλλα πέντε χρόνια ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσης (συνολικά 9) συνδυάζει τή γενική ἐκπαίδευση μέ ἕνα ἔντονο πρακτικό προσανατολισμό, ἡ δεύτερη, τό λεγόμενο Μέσο Σχολεῖο, μέσα σέ 6 χρόνια (σύνολο 10) παράλληλα μέ τή γενική ἐκπαίδευση προσφέρει τόσο ἕνα πρακτικό ὅσο καί ἕνα ἐπιστημονικό προσανατολισμό, καί τέλος τό λεγόμενο Γυμνάσιο μέ 9 χρόνια φοίτησης (συνολικά 13) ἀποτελεῖ τή βασική ὁδὸ πρός τά ΑΕΙ καί τά ΤΕΙ. Ἡ ἐπιλογή τοῦ τύπου Σχολείου ἀπό τούς γονεῖς μέ τίς συμβουλές καί προτάσεις τῶν δασκάλων γίνεται, βέβαια, στή σχετικά μικρή ἡλικία τῶν 10 ἐτῶν. Γι' αὐτό στά δύο πρῶτα χρόνια τῆς μέσης ἐκπαίδευσης, δηλ. στό 5 καί 6 σχολικό ἔτος, ὑπάρχει ἕνα μεταβατικό στάδιο, κατά τό ὁποῖο εἶναι δυνατή ἡ μετακίνηση μεταξύ τῶν τριῶν τύπων Σχολείου. Δίνεται, βέβαια, καί ἡ δυνατότητα γιά τούς μαθητές, μετά τό πέρας τῆς φοίτησής τους στό Κύριο -παρεμβάλλεται ἄλλο ἕνα ἔτος φοίτησης, τό δέκατο- ἢ Μέσο Σχολεῖο νά συνεχίσουν τή σχολική τους ἐκπαίδευση γιά ἄλλα τρία χρόνια στό Γυμνάσιο καί ἔτσι, ἐάν τό ἐπιθυμοῦν, νά ὀδηγηθοῦν καί αὐτοί στό πανεπιστήμιο. Ἐάν ὄχι, ἀκολουθεῖ συνήθως μία επαγγελματική ἐκπαίδευση, καί αὐτό σημαίνει: ἐπαγγέλματα χειρονακτικά, ἐπαγγέλματα σχετικά μέ τίς καλλιέργειες καί τήν κτηνοτροφία, σχετικά μέ τό ἐμπόριο καί τή βιομηχανία ὅπως καί μέ τήν ὑγεία καί τόν κοινωνικό τομέα. Αὐτή ἡ επαγγελματική ἐκπαίδευση εἶναι διπλῆς φύσης. 1-2 μέρες τήν ἐβδομάδα οἱ ἐκπαιδευόμενοι παρακολουθοῦν μαθήματα σέ ἐπαγγελματικό Σχολεῖο γιά τή θεωρητική τους κατάρτιση καί τίς ὑπόλοιπες μέρες τῆς ἐβδομάδας ἐργάζονται σέ μία ἐπιχείρηση τῆς ἐπιλογῆς τους γιά τήν πρακτική τους ἐξάσκηση. Ἀπαιτεῖται ἡ συνεργασία αὐτῶν τῶν δύο φορέων. Τά μαθήματα στό σχολεῖο εἶναι σέ ὅσο ποσοστό περίπου μοιρασμένα σέ μαθήματα γενικῶς παιδείας καί μαθήματα εἰδικῆς κατάρτισης στό ἐπάγγελμα πού ἔχει ἐπιλεχθεῖ. Μετά ἀπό 3-4 χρόνια (ἀνάλογα μέ τίς συγκεκριμένες ἀπαιτήσεις τῶν επαγγελμάτων) ἀκολουθοῦν οἱ τελικές ἐξετάσεις τόσο στόν θεωρητικό ὅσο καί στόν πρακτικό τομέα καί παρέχεται

τό δίπλωμα του εξειδικευμένου επαγγελματία.

Τά βασικά πλεονεκτήματα αυτού του συστήματος για τον εκπαιδευόμενο είναι:

-Εισάγεται στις πραγματικές απαιτήσεις του επαγγέλματος και της αγοράς εργασίας

-Μαθαίνει από νωρίς, νά εντάσσεται και νά λειτουργεί σέ εργασιακό περιβάλλον

-Στό διάστημα της μαθητείας του αμείβεται και οικονομικά για τήν εργασία, πού παρέχει στό χώρο της εκπαίδευσής του (350 - 900 Ευρώ ανάλογα μέ τό έτος και τό είδος του επαγγέλματος). Και αν είναι καλός στή δουλειά του, έχει εξασφαλίσει ήδη θέση εργασίας.

Αλλά και οι επιχειρήσεις εξυπηρετούνται από αυτό τό σύστημα μέ τή δυνατότητα πού έχουν, νά καταρτίζουν τά νέα παιδιά από τά πρώτα τους βήματα και έπειτα νά επιλέγουν τό εργατικό τους δυναμικό.

Ο συνδυασμός αυτός ενός Γυμνασίου τεχνολογικού και πρακτικού προσανατολισμού μέ μία επαγγελματική κατάρτιση στις πραγματικές συνθήκες της αγοράς εργασίας θά μπορούσε νά ανεβάσει και έδω στήν Ελλάδα ουσιαστικά τό επίπεδο των τεχνολογικών επαγγελματιών.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και ή δομή του Λυκείου στήν Γερμανία. Αντί για τίς τρεις κατευθύνσεις πού εφαρμόζονται αυτή τή στιγμή στήν Ελλάδα, στή γερμανόφωνη Ευρώπη επικρατεί ένα σύστημα πολύ πίο διευρυμένων επιλογών. Υπάρχουν τέσσερα πεδία μαθημάτων (α. γλωσσικό, λογοτεχνικό, καλλιτεχνικό β. πνευματικών και κοινωνικών επιστημών γ. μαθηματικών και φυσικών επιστημών, δ. λοιπών μαθημάτων: Θρησκευτικά ή Ήθική και Γυμναστική), από τά όποια ο μαθητής επιλέγει τρία μαθήματα για ενισχυμένη διδασκαλία (τό καθένα από 5 ώρες τήν εβδομάδα). Εκτός από τά γνωστά σέ όλους μας μαθήματα των κατευθύνσεων έδω στήν Ελλάδα μπορεί νά δοθεί ειδική βαρύτητα σέ μαθήματα όπως: εικαστικά, μουσική, λογοτεχνία, ξένες γλώσσες, φιλοσοφία, ψυχολογία, θρησκευτικά, γυμναστική κ.ά. Σέ κανονικό επίπεδο πρέπει βέβαια ο μαθητής καθ' όλη τή διάρκεια του Λυκείου νά παρακολουθεί μαθήματα, πού άφορούν στή γενική του παιδεία, όπως: Γερμανικά, Μαθηματικά, Ίστορία, μία Ξένη Γλώσσα, μία Φυσική επιστήμη, πληροφορική, Θρησκευτικά/Ήθική, Γυμναστική κ.ά. Οι άπολυτήριες εξετάσεις διεξάγονται κυρίως στά μαθήματα ειδικής βαρύτητας. Η δέ εισαγωγή στό πανεπιστήμιο (μόνο στις σχολές πού παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση, στις υπόλοιπες είναι ελεύθερη) εξαρτάται

ἀπό τόν γενικό μέσο ὄρο τοῦ ἀπολυτηρίου, ὁ ὁποῖος ὑπολογίζεται μέ βάση τήν ἐπίδοση τοῦ μαθητῆ καί στά τρία χρόνια τοῦ Λυκείου. Βασικό εἶναι, ὅτι σέ αὐτό τό μέσο ὄρο ἀπολυτηρίου συνυπολογίζονται μέ 40% τά μαθήματα γενικῶς παιδείας.

Μέ λίγα λόγια τό σύστημα αὐτό δίνει σέ μεγάλο βαθμό τή δυνατότητα στους μαθητές νά ἐπιλέγουν ἀνάλογα μέ τή κλίση καί τά ἐνδιαφέροντά τους τά πρωτεύοντα μαθήματά τους. Εἶναι δηλαδή πολύ πιό εὐέλικτο ἀπό τό ἑλληνικό σύστημα τοῦ Ἐνιαίου Λυκείου καί ταυτόχρονα δίνει λύσεις στά νοσηρά φαινόμενα πού παρατηροῦνται στόν τόπο μας. Δηλαδή δίνει βαρύτητα καί στή γενική παιδεία, πού τείνει ἐδῶ, ἰδίως στήν Γ' Λυκείου νά ἐγκαταλειφθεῖ. Ὑπολογίζει τήν ἐπίδοση σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ Λυκείου καί μέ τόν τρόπο αὐτό ἐξασφαλίζει μία πολύ πιό ἐξισορροπημένη προσπάθεια τῶν μαθητῶν. Ἐπίσης προϋποθέτει ἐμπιστοσύνη στήν ἀξιολόγηση ἐκ μέρους τῶν καθηγητῶν, πράγμα τό ὁποῖο, δυστυχῶς στό ἑλληνικό ἐκπαιδευτικό σύστημα στή Β' καί, ἰδίως στή Γ' Λυκείου, σέ μεγάλο βαθμό ἔχει χαθεῖ.

2) Μεγάλη πληγή στήν ἐκπαίδευση ἀποδεικνύεται καί ἡ προχειρότητα, μέ τήν ὁποία γίνεται μέχρι σήμερα ἡ προετοιμασία καί ἐπιλογή τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Βασική προϋπόθεση εἶναι τό πτυχίο τοῦ Πανεπιστημίου καί ἡ ἐπιτυχία στό ΑΣΕΠ (Ἀνώτατο Συμβούλιο ἐπιλογῆς Προσωπικοῦ), στό διαγωνισμό πού διεξάγεται κάθε 2 χρόνια σέ πανελλαδική κλίμακα γιά τήν πρόσληψη ἐκπαιδευτικῶν καί ἀποτελεῖται ἀπό γραπτές ἐξετάσεις σέ τρεῖς τομεῖς, στό εἰδικό γνωστικό ἀντικείμενο τῶν σπουδῶν τοῦ ὑποψηφίου, στά παιδαγωγικά - γενική διδακτική καί στήν εἰδική διδακτική. Ἡ πρακτική διδασκαλίας πού ἔχει ἕνας ὑποψήφιος ἐκπαιδευτικός στήν Ἑλλάδα εἶναι σχεδόν μηδενική. Περιορίζεται στήν παρακολούθηση ἐλάχιστων πρότυπων διδασκαλιῶν σέ Πειραματικό Σχολεῖο.

Βέβαια, πρὶν ἀπό λίγο χρονικό διάστημα ξεκίνησε μία συζήτηση γιά τίς αἰτίες δυσλειτουργίας τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος, ὅπου τέθηκαν μεταξύ ἄλλων ὡς θέματα ἕνα νέο σύστημα ἐπιλογῆς στελεχῶν ἐκπαίδευσης ὅπως ἐπίσης οἱ προσλήψεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Μάλιστα, ἔγινε λόγος γιά ἐξέταση τοῦ γερμανικοῦ μοντέλου (Καθημερινή, 13/11/1009).

Πῶς ἔχει ὅμως τό γερμανικό μοντέλο;

Κατ' ἀρχήν, ὑπάρχουν εἰδικές σπουδές γιά τούς μελλοντικούς ἐκπαιδευτικούς. Ἐπιλέγουν συνήθως δύο εἰδικά ἀντικείμενα σπουδῶν (π.χ. Λατινικά καί Γυμναστική ἢ Θρησκευτικά καί Φυσική), τά ὁποῖα συμπληρώ-

νονται μέ σπουδές στά παιδαγωγικά, στή ψυχολογία καί στήν γενική καί ειδική διδακτική. Στίς σπουδές εντάσσονται επίσης πρακτικές ασκήσεις σέ σχολεία. Όταν ο υποψήφιος εκπαιδευτικός έχει τελειώσει τίς βασικές σπουδές στά παραπάνω αντικείμενα καί έχει πάρει τό πρώτο πτυχίο του (μετά από πέντε χρόνια) ακολουθεί τό δεύτερο μέρος τών σπουδών του, ή πρακτική εξάσκηση σέ σχολείο, πού διαρκεί δύο χρόνια. Στή διάρκεια αὐτῆς τῆς πρακτικῆς εξάσκησης ἔχει στό πλευρό του καθηγητές συμβούλους τῆς ειδικότητάς του. Ἀρχικά περιλαμβάνει ή ἐκπαίδευση αὐτή ἐπίσκεψη διδακτικῶν ὥρῶν στά μαθήματα τῆς ειδικότητάς του (περίπου τρεῖς μῆνες), στή συνέχεια διδασκαλία τοῦ ἰδίου μέ τήν ἐποπτεία τοῦ καθηγητῆ συμβούλου, ὥστε νά συζητοῦνται πρὶν ἀπό τίς ὥρες διδασκαλίας ὁ στόχος καί ὁ σχεδιασμός τοῦ μαθήματος καί μετά οἱ δυνατότητες βελτίωσης τῆς διδασκαλίας. Ἐπειτα ἀκολουθεῖ μία περίοδος κατά τήν ὁποία ὁ υποψήφιος εκπαιδευτικός εντάσσεται μέ περίπου 10 ὥρες τήν ἐβδομάδα κανονικά στό πρόγραμμα τοῦ σχολείου μέ ὅλες τίς σχετικές ὑποχρεώσεις ἑνός καθηγητῆ. Παράλληλα παρακολουθεῖ σεμινάρια μέ στόχο τή βελτίωσή του στόν διδακτικό καί παιδαγωγικό τομέα. Γιά τόν ἴδιο σκοπό δέχεται καί ἐπισκέψεις ἀπό τούς ὑπεύθυνους τῶν σεμιναρίων στίς δικές του ὥρες διδασκαλίας. Στό τέλος αὐτῆς τῆς περιόδου, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας ὁ υποψήφιος πληρώνεται (τό 2008 περίπου 1100 Εὐρώ ἀκαθάριστα), ἀκολουθοῦν οἱ ἐξετάσεις γιά τό δεύτερο πτυχίο, πού περιλαμβάνουν τήν ὅλη τῶν σεμιναρίων, μία πτυχιακή ἐργασία, ὑποδειγματικές διδασκαλίες στά δύο μαθήματα ειδικότητας καί μία προφορική ἐξέταση.

Γιά τήν πρόσληψη, ἔπειτα, ὡς εκπαιδευτικοῦ συμψηφίζονται ὁ βαθμός τοῦ πρώτου καί τοῦ δεύτερου πτυχίου. Ἐάν προσληφθεῖ, ἀξιολογεῖται σέ τακτά χρονικά διαστήματα καί ή μισθολογική του ἐξέλιξη ἐξαρτᾶται ἀπό αὐτή τήν ἀξιολόγηση, ὅπως, φυσικά, καί ή προοπτική του νά περάσει στά στελέχη ἐκπαίδευσης.

Γιά νά γίνει κανείς διευθυντής σχολικῆς μονάδας ἀπαιτοῦνται ειδικά σεμινάρια πού προσφέρονται σέ κρατικά ἰνστιτοῦτα ή πανεπιστήμια καί ἔπειτα, ὅταν ἤδη ἔχει γίνει ή ἐπιλογή τῶν προσώπων, ἀκολουθεῖ καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ πρώτου ἔτους τῆς εξάσκησης τοῦ λειτουργήματος μία συνοδευτική στήριξη μέσα ἀπό σεμινάρια πού γίνονται ἀπό πεπειραμένους διευθυντές σχολικῶν μονάδων. Μετά ἀπό τό πρώτο αὐτό ἔτος οἱ διευθυντές συμμετέχουν σέ ἕνα τοπικό δίκτυο πού δίνει τή δυνατότητα ἀνταλλαγῆς ἐμπειριῶν καί ἐπιμόρφωσης.

Όπως προανέφερα, ξεκίνησε τό Νοέμβριο τοῦ περασμένου ἔτους μία συζήτηση γιά τή δυσλειτουργία τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐδῶ στήν Ἑλλάδα. Ἡ συζήτηση κατέληξε, κατόπιν προτάσεως τῆς ἀρμόδιας Ὑπουργοῦ κ. Διαμαντοπούλου, σέ δημόσια διαβούλευση μέχρι τίς 4/12/2009 μέ τίς ἐξῆς συγκεκριμένες προτάσεις τῆς Ὑπουργοῦ στά παρακάτω θέματα:

-ὅλες οἱ προσλήψεις νά γίνονται μέσω τοῦ ΑΣΕΠ.

- Ἡ προβλεπόμενη ἀπό τό νόμο διετής δοκιμαστική περίοδος τῶν νέων ἐκπαιδευτικῶν, πρίν τή μονιμοποίησή τους, νά ἀξιοποιηθεῖ γιά τήν ἐπιμόρφωσή τους.

-Νά θεσπιστεῖ ἕνα διαφανές καί ἀξιοκρατικό σύστημα κρίσης καί ἐπιλογῆς τῶν στελεχῶν τῆς ἐκπαίδευσης.

-Νά δημιουργηθοῦν προγράμματα ἐπιμόρφωσης γιά τά στελέχη ἐκπαίδευσης σέ συνεργασία εἴτε μέ τήν Ἐθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης εἴτε μέ ἀντίστοιχα τμήματα πανεπιστημίων².

Ἦδη ὑπάρχει «Πρόταση γιά σχέδιο Προεδρικοῦ Διατάγματος γιά τήν ἀξιολόγηση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καί τῶν Στελεχῶν ἐκπαίδευσης»³, πού καθορίζει ἐπακριβῶς τίς διαδικασίες τῆς ἀξιολόγησής τους. Δέν θά ἤθελα νά σᾶς κουράσω περισσότερο μέ τίς λεπτομέρειες αὐτές. Ἀπλῶς ἀναφέρω ὅτι οἱ νόμοι τοῦ 1997, τοῦ 1998 καί τοῦ 2002 γιά τήν ἀξιολόγηση τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου δέν ἔχουν ἐφαρμοστεῖ μέχρι σήμερα. Μόνη ἐξαίρεση ἀποτελοῦν οἱ διευθυντές τῶν σχολικῶν μονάδων, οἱ ὁποῖοι κρίνονται σύμφωνα μέ τόν ἰσχύοντα νόμο τοῦ 2006 κάθε 4 χρόνια⁴.

Εὐχή ὅλων μας εἶναι, ὁ διάλογος γιά τίς τόσο ἀπαραίτητες μεταρρυθμίσεις, νά εἶναι οὐσιαστικός καί νά ἀξιοποιήσῃ τήν ἐμπειρία τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ὥστε οἱ λύσεις πού τελικά θά δοθοῦν νά συντελέσουν στήν ἀνόρθωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος.

Πρίν κλείσω τήν εἰσήγησή μου, θά ἤθελα νά μοιραστῶ μαζί σας ἕνα ἀκόμα προβληματισμό μου πού συνδέεται ἄμεσα μέ αὐτή τή σύντομη ματιά πού ρίξαμε μαζί κυρίως στή γερμανόφωνη Εὐρώπη. Παρ' ὅτι ἡ Εὐρώπη, ὅπως ἀνέφερα στήν ἀρχή, ἔχει ἕνα καθαρά ἀνθρωποκεντρικό πρότυπο παιδείας, αὐτή ἡ Εὐρώπη διακρίνεται ὅμως γιά τήν ἀξιοπρέπειά της. Μπορεῖ καί ἐκεῖ νά ὑπάρχουν κατά καιρούς διαμαρτυρίες στό χῶρο τῆς παιδείας, ὅπως π.χ. τήν προηγούμενη χρονιά στά γερμανικά πανεπιστήμια⁵, πάντως εἶναι ἀδιανόητα αὐτά τά φαινόμενα, τά ὁποῖα στήν Ἑλλάδα θεω-

ροῦνται ἀπόλυτα φυσικά, σέ βαθμό μάλιστα, ὥστε οὔτε ἡ πολιτική ἡγεσία τοῦ τόπου κρίνει ἀπαραίτητη τή δική της ἐπέμβαση, ἀλλά οὔτε καί ἡ ἐκκλησιαστική ἡγεσία τά θεωρεῖ ἄξια λόγου. Ζοῦμε σ' ἓνα κράτος πού κατέχει τή θλιβερή παγκόσμια πρωτοτυπία τοῦ νόμου γιά τό πανεπιστημιακό ἄσυλο. Σέ ὅλα τά πολιτισμένα κράτη ἰσχύει, φυσικά, ἡ προστασία τῆς ἐλευθερίας στήν ἔρευνα, σέ κανένα πολιτισμένο κράτος ὅμως δέν παρέχεται ἀσυλία στήν ἐγκληματική καταστροφή δημόσιας περιουσίας, τήν ὁποία τό πανελλήνιο παρακολουθεῖ σέ τακτά χρονικά διαστήματα ἀπό τούς δέκτες τῶν τηλεοράσεών του. Καί ὁ τελευταῖος καρπός τῆς τόσο κακοποιημένης ἐλευθερίας καί δημοκρατικότητας στόν τόπο μας, τό φαινόμενο τῶν καταλήψεων, πού πλέον ἔχει γίνει θεσμός -κατά προτίμηση κάποιες ἐβδομάδες πρὶν ἀπό τίς διακοπές τῶν Χριστουγέννων- εἶναι καί αὐτό μία ἀποκλειστικά ἑλληνική κατάκτηση. Σέ Λύκειο τῆς Ἀθήνας στή φετινή σχολική χρονιά κάποιες ἐβδομάδες πρὶν ἀπό τά Χριστούγεννα, ὀρισμένοι μαθητές προχώρησαν στήν κατάληψη τοῦ σχολείου μέ τό ἐπίκαιρο καί ταυτόχρονα πρωτότυπο αἴτημα: νά κλείσει τό Σχολεῖο μέχρι τά Χριστούγεννα - λόγω τῆς ἐπικείμενης ἀπειλῆς ἀπό τή γρίπη τῶν χοίρων.

Καί ἀναρωτιέται κανείς:

Μία κοινωνία, πού ἀνέχεται ὅλα αὐτά τά ἐκφυλιστικά φαινόμενα χωρίς οὐσιαστικά σημεῖα ἀντίδρασης, χωρίς ἔστω νά θίγεται ὁ ἐγωϊσμός της, χωρίς νά στείλει μεταφορικά στήν ἔξορία τούς ὑπεύθυνους αὐτῶν τῶν διαλυτικῶν φαινομένων, μπορεῖ νά ἐλπίζει ποτέ σέ ἓνα ἐκπαιδευτικό σύστημα, πού θά συμβάλλει στή διαμόρφωση ἔστω στοιχειωδῶς λογικῶν καί ἀξιοπρεπῶν ἀνθρώπων καί πολύ περισσότερο πού θά στηρίζει καί θά καλλιεργεῖ ἓνα χριστιανικό πρότυπο παιδείας; Ἀκόμα καί τό καλύτερο ἐκπαιδευτικό σύστημα σέ μία τέτοια κοινωνία, ἐάν δέν ἀφυπνισθεῖ, εἶναι καταδικασμένο σέ ἀποτυχία.

1. Μία σφαιρική ἐνημέρωση γιά τά ἐκπαιδευτικά συστήματα στήν Εὐρώπη, κυρίως γιά τήν βαθμίδα τοῦ Λυκείου, παρέχει ἡ μελέτη « Ἡ ἀνώτερη δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση στήν Εὐρώπη: ἀξιολόγηση καί ἐξεταστικά συστήματα», πού καταρτίστηκε ἀπό τό Τμήμα Ποιότητας τῆς ἐκπαίδευσης τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, Ἀθήνα 2003.

2. <http://www.opengov.gr/yppepth/>

3. http://www.fa3.gr/nomothesia_2/nomoth_education/2_axiologisi.htm

4. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ισχύουσα στην Ελλάδα νομοθεσία για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, των εκπαιδευτικών και των στελεχών εκπαίδευσης βλ.

http://www.fa3.gr/nomothesia_2/nomoth_education/14-nomos_2525-97.htm

http://www.fa3.gr/nomothesia_2/nomoth_education/26_axiologisi_ekpaideutikou_ergou.htm

http://www.fa3.gr/nomothesia_2/nomoth_education/14-perif_diefth-epim-ekp.htm

5. Οί διαμαρτυρίες αυτές, όχι μόνο στην Γερμανία αλλά και στη Γαλλία και στην Αυστρία, είχαν ως αφορμή τη διαδικασία της Μπολόνιας, μία συμφωνία που έχει υπογραφεί αρχικά (1999) από 29 και σήμερα από 46 υπουργούς παιδείας ευρωπαϊκών χωρών -μεταξύ αυτών και η Ελλάδα- με σκοπό τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης εκπαίδευσης. Καθιερώνονται σπουδές τριών κύκλων (Bachelor-Master-διδακτορικό) σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα των σπουδών και η δίκαιη αναγνώριση των ξένων πτυχίων. Σύμφωνα με το παράπονο των φοιτητών τό περιεχόμενο πολλών σπουδών αφού στον πρώτο κύκλο από τετραετείς γίνονται τριετείς, υποβαθμίζεται και ακολουθεί τό πνεύμα του σχολείου, δηλαδή τη συσσώρευση γνώσεων, χωρίς να καλλιεργείται η κριτική σκέψη. Γι' αυτό προχώρησαν, για πρώτη φορά στην ιστορία της Γερμανίας, σε καταλήψεις αίθουσών διδασκαλίας σε πολλά γερμανικά πανεπιστήμια. Οί καταλήψεις αυτές δέν εμπόδιζαν όμως τη λειτουργία των πανεπιστημίων αλλά θέλανε να προκαλέσουν προβληματισμό και συζήτηση.

Λέων Μπράνγκ

Δρ. Θεολογίας

